

(csemeteültető, csemetekiemelő, sorközi tárcsa), amelyekhez az erőgépet esetenként béreljük. Fentebb említett ok miatt előfordul, hogy a betervezett munkát nem tudjuk időben elvégezni. A jövőben ez a helyzet valószínűen változatlan marad, a tisztítások és a talajelőkészítések (bozótirtás) egy kisebb hatásfokú motorfűrészt megérdemelnének. Úgyszintén kellene egy Király-féle talajelőkészítő eke is.

4. A munkaerőhelyzet javítása

Jelenlegi munkaerőhelyzetünk az előttünk álló feladatok megoldásához nem kielégítő. Mind a fakitermelés, mind az erdőművelés létszáma kevés. Ezt a problémát a technológia javítása és a gépesítés fokozása csak könnyítené, de végső megoldást nem nyújtana. Az erdőművelés helyzetén különösen sokat rontott az utóbbi időben a Budapest peremén létesített üzemek szívó hatása.

A helyzeten több módon lehetne segíteni. Részben a munkaerő egész évben való foglalkoztatásával (a téli szünetben esetleg bizonyos összegű pótlékolással) részben a bérezés javításával, valamint a kollektív szerződésben nyújtott juttatások kiszélesítésével. Az erdőművelők bérezésében el kell érni az ipari betanított munkás szintjét: 1500—1600 forintos havi keresetet, hogy a nagyfokú vándorlást megszüntessük.

Feltétlen szólni kell az utánpótlás kérdéséről. *Szakt munkás-utánpótlásunk szinte alig van.* Az ipar csábító hatása a falusi fiatalok körében igen nagy, erdőgazdasági szakt munkásnak elvétve jelentkezik valaki. (A Csákvári Erdészet két év óta nem tud beiskoláztatni senkit!) *Nagyobb vonzóerőt kellene biztosítani a szakmának, ha azt akarjuk, hogy 5—10 év múlva legyen szakt munkásunk.* Mivel ifjú szakt munkás kevés van, lehetővé kellene tenni az idősebb, már meglevő munkásgárdából akár házi, akár központosított képzéssel a szakt munkások számának növelését.

A tölgymaggazdálkodás időszerű kérdései

Dr. MÁTYÁS VILMOS

Az elmúlt év elején bevezetett új gazdaságpolitikai módszer forradalmi változást hozott az erdőgazdaságban. A folyamat élénken tükröződik *Az Erdő* hasábjain megjelent tanulmányokban. A figyelem középpontjába került nyereségre való tekintettel sok írás foglalkozik a termőhely célszerű hasznosításával, a termesztés irányával, a fafajmegválasztással.

A „gyorsan növő” fafajoknak, számos szakt cikk megállapítása alapján, a jövőben nagy szerepük lesz, de az erdőgazdaságok rentabilitás szempontjából részben mégis a „lassan növő” tölgyre alapoznak, legalábbis ott, ahol kitermelésre alkalmas állományok vannak. Ez az a pont, ahol a fakitermelés érdeke a maggazdálkodás és az „erdőtelepítés” kívánalmaival találkozik.

Az elmúlt években a lombfammaggazdálkodás alapjait jelentő magtermelő állományokat és ezeket belül a tölgyeseket felülvizsgálat alá vettük. Az egykori OEF által kiadott irányelvek szerint az 1953-tól 1964-ig védelem alatt tartott tölgyállományokat erélyesen megróstáltuk. A főbb állományalkotó tölgyeink magtermelő állományainak helyzetét az *1. táblázatban* láthatjuk.

Összesen 2224 ha volt magtermelő állomány — feltételezhetően legszebb tölgyeseink jó része — kikerült a védelem alól. Abban a reményben hoztuk ezt az áldozatot, hogy ezek az állományok a lehetőség szerint kíméletben maradnak, mert a visszamaradt, továbbra is törzskönyvezett magtermelő állományok az országos makkszükséglet fedezésére nem elegendők.

Fafaj	A magtermelő állományok				kiengedett terület
	száma		területe		
	revízió előtt	revízió után	revízió előtt	revízió után	
	db		hektár		
Kocsányostölgy	461	131	2147	671	1476
Kocsánytalantölgy . .	154	78	1636	888	748
Összesen	615	209	3783	1559	2224

Lehetséges, hogy elkerülhetetlen gazdasági kényszer, vagy akár az állományok magas kora és egészségi állapota miatt ezen állományok egy része kitermelés alá kerül. *Ez esetben lelkiismeretes felújításukról feltétlen gondoskodni kell.* Szükség lenne ezért a törzskönyvezett elit magtermelő állományokban az ellenőrzött, különválasztott makkbegyűjtés megszervezésére. Az erdőgazdaságok függetlenítése miatt ez ma már az erdőművelési csoportok maggazdálkodási előadóinak kezébe van letéve. *A jó termés esetén ezért javasoljuk az elit állományokban begyűjtött makkal megfelelő utódállományok létesítését, de csakis a legjobb termőképességű tölgy termőhelyeken.* A vágásra kerülő idős tölgyállományokban a gondos makkbegyűjtés megszervezése szintén elsőrendű feladat, hiszen tudjuk, hogy 1952-ben, 1956-ban és 1962-ben voltak az utolsó nagy makktermések.

A tölgyesek a jelenlegi gazdasági helyzetben is segítik az erdőgazdaságok termelékenységét, a jövőben is nyugodtan támaszkodhatunk rájuk. Hazánk lombfa-tölgy övezetben fekszik és az elkerülhetetlen nyárasítás, fenyvesítés ellenére tölgyeseink természetes erdőgazdálkodásunk bázisai lesznek a jövőben is. Ezért utánpótlásukról gondoskodnunk kell. Mivel pedig társadalmi-gazdasági rendünk „bővített újratermelést” kíván tőlünk, ezt a lassan növekvő tölgyek esetében egyedül a telepítendő állományok *jobb minőségében* lehet megvalósítani. Ezért egyáltalán nem közömbös, hogy milyen makkot használunk fel a tölgy számára fennmaradó nagy termőképességű termőhelyeken. Nagyértékű termékek, értékes faválasztékok természetese a tölgyeink esetében *Jérome René* szerint elsősorban „az érték-tölgy” üzemosztályokban lehetséges *Az Erdő* 1968. 346. p.).

Általánosan ismert a szép szlavontölgyeseink kiváló minősége. Ezeket az állományokat a századforduló idején *Bedő Alberttől* kiinduló tölgyesítési divatnak köszönhetjük. Ha ezeknek az állományoknak törzsalakját összehasonlítjuk az évszázados negatív szelekció következtében leromlott hazai kocsányostölgy típusainkkal, akkor bizonyítottnak kell vegyük, hogy a makkszármazás egyáltalában nem közömbös. Hasonlóan jelentősek teendőink a kocsánytalantölgyeseinkben is. A leromlott minőségű sarjállományaink feljavítása érdekében a jobb állományokról származó makknak a „bővített újratermelés” szempontjából itt is szerepe lehet.

A gyakorlati megoldás az, hogy *a kiváló, nagy fatömeget biztosító és a tölgyek számára még visszamaradt termőhelyeken kiváló származású makkból létesítsünk állományokat.* Ez megvalósítható a felülvizsgálat után is fennmaradt törzskönyvezett tölgy magtermelő állományok termésének különleges ellenőrzéssel való begyűjtésével, külön tárolásával és nyilvántartásával. A többletköltségek fedezetét, a nagy jelentőségű távlati népgazdasági előnyre való törekvés gazdasági ösztönzését az erdősítés elszámolási rendjébe be kell építeni. Ha a „vállalkozói alapon való gyűjtést” kényszerítő körülmények miatt nem tudjuk megszüntetni, a *begyűjtés megfelelő irányítása és ellenőrzése révén mód van arra,*

hogy az értékes származású makkot ne keverjük össze az átlagos állományok makktermésével. Így a tölgytelepitések egy részét, legalább a legkiválóbb tölgy termőhelyeken kiváló állományok létesítésével szaporíthatjuk.

A jelenlegi viszonyok között az ország területén a 2. táblázatban részletezett területű, törzskönyvezett, kiváló minőségű, elegenden tölgyállomány áll a begyűjtés rendelkezésére. Az ott felsorolt állományokon kívül 8248 ha elegendes

2. táblázat

Fafaj	A fennmaradt magtermelő állományok rendeltetése					összesen
	I. ELIT MÁ.	II. Különleges rendeltetésű MÁ.				
		ökotípus rezerv.	táji erdő- típus rezerv.	fajválto- zat	kultúrál- lomány	
h e k t á r						
Kocsányostölgy	263,14	28,85	73,22	170,96	131,01	667,18
Kocsánytalantölgy	296,52	232,14	139,28		19,53	687,47
Vöröstölgy	21,73				39,76	61,49
Magyartölgy	7,39				6,20	13,59
Molyhostölgy		15,39				15,39
Összesen ...	588,78	276,38	212,50	170,96	196,50	1445,12

tölgy magtermelő állományunk is van, amelyekben több tölgyfaj fordul elő. Ezekben a különféle fajok elkülönítése nem oldható meg, tehát továbbra is elegendes állományok telepítésére használhatók. Ezekből 3964 ha elit minőségű.

Valamennyi állomány kartotékját, kezelési előírását az erdőgazdaságok kezhez vették. Van tehát megfelelő állományunk, ahonnan jó minőségű makk gyűjthető be.

Telepítsünk továbbra is gyorsan növény nyárákat és fenyőket, de ne feledkezzünk meg régi hűségeseinknek — a magyar erdészeti jelvényét is képviselő, ősi, értékes fafajnak — fenntartásáról sem.

A legújabb szakirodalom tükrében is láthatjuk, hogy tölgyeseink a jövőben is erdőgazdaságaink „vastartalékát” fogják képezni. Hazai adottságaink következtében mind a jelen, mind távlati fafajpolitikánkban a tölgyekkel mindenkor számolnunk kell. Szükség lenne *Bedő Albert* 1896-ból származó intelmének meghallgatására: „Különös gondot igényelnek és érdemelnek erdőművelési tekintetben a tölgyesek, melyek állabjai igen sok helyt már elvényt tuskó és gyökérhajtásokból keletkeztek, s amelyeket most már makk- vagy csemeteültetés útján kell kiegészíteni, illetve életképesebbekké nevelni. A tölgyesek területéből azok kellő felújításának elmulasztása következtében a bükk és gyertyán sokat foglaltak el s ez ismét visszahódítandó s általában minden erdőgazdánk törekvését kell, hogy képezze a tölgyerdők megóvása és lehető legkiterjedtebb művelése.”

Д-р Матвеев В.: АКТУАЛЬНЫЙ ВОПРОС СЕМЕННОГО ХОЗЯЙСТВА ДУБА.

По новой экономической системе особое значение имеет создание насаждений дуба, способных дать ценный материал. Обследование выделенных дубовых семенников уже закончилось, в результате чего выявлено дубняков на площади 1559 га, способных хорошо плодоносить. Семена этих насаждений необходимо отдельно собирать и ими нужно создавать насаждения на наилучших дубовых местопроизрастаниях.

Dr. Mátyás V.: DIE AKTUELLEN FRAGEN DER EICHEN-SAATGUTWIRTSCHAFT.

Im neuen System der Wirtschaftsführung gewinnt die Begründung von Werteichenbeständen eine besondere Bedeutung. Die Überprüfung der Eichen-Saatgutbestände wurde abgeschlossen: 1559 Bestände fortpflanzungswürdiger Eichen stehen nun zur Verfügung. Die Eicheln dieser Bestände sollen gesammelt und zur Begründung von Werteichenbeständen auf den besten Eichenstandorten verwendet werden.